

Raziskovalno-inovacijski programi z evropskimi sredstvi do praktičnih rešitev

Programi, izbrani na razpisu za sofinanciranje raziskovalno-inovacijskih programov na lestvici **TRL** 3-6 v okviru načrta za okrevanje in odpornost, so že prispevali konkretne praktične rešitve. Kot so poudarili na današnjem dogodku Arisa v Ljubljani, to potrjuje pomen sodelovanja med deležniki in prispevek take podpore k ustvarjanju dodane vrednosti.

Javna **agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS (Aris)** je ukrepe iz načrta za okrevanje in odpornost začela izvajati še pred svojim preoblikovanjem. Po njem so prav ti ukrepi postali ena ključnih opor pri nadaljnem razvoju agencije, je poudarila njena direktorica Tjaša Dobnik.

V okviru načrta za okrevanje in odpornost so izvedli štiri ukrepe v skupni vrednosti več kot 22 milijonov evrov. Posebej je izpostavila javni razpis za sofinanciranje dolgoročnejših velikih raziskovalno-inovacijskih sodelovalnih programov na lestvici **TRL** 3-6.

Kratica **TRL** predstavlja mednarodno uveljavljeno merilo za ocenjevanje zrelosti tehnologije. Stopnje tri do šest predstavljajo prehod od laboratorijskih raziskav do prvih resničnih testiranj v realnem okolju. Stopnji tri in štiri veljata za kritično vrzel v razvoju, ko obetavna tehnologija ali ideja preide iz laboratorija, a še ni pripravljena za trg. Številni projekti v tej fazi zaradi visokih stroškov in pomanjkanja financiranja ne uspejo dozoreti do naslednjih stopenj oziroma komercializacije.

Na omenjenem razpisu so po besedah Dobnik izbrali štiri raziskovalno-inovacijske programe. Veseli jo, da so prinesli tako pomembne rezultate. "Njihova glavna dodana vrednost je povezovanje znanja s praktično uporabo," je dejala.

Prvi program je Greentech, s katerim so se partnerji osredotočili na medsebojno povezanost prebojnih rešitev v celotni vrednostni verigi razvojno-proizvodnega procesa. V programu **HyBReED** so se usmerili v uvajanje trajnostnih rešitev na področju vodika, baterij in industrijskega prehoda, ki prispevajo k nadaljnjemu razvoju energetskega sektorja.

Program Digitop je v proizvodna podjetja uvedel nove napredne digitalne tehnologije, kot so robotika, umetna inteligenca in informacijsko-komunikacijski tehnologije. S programom Povejmo pa razvijajo prvi prosto dostopni veliki jezikovni model za slovenščino.

Kot je na dogodku poudarila vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji Jerneja Jug Jerše, gre za primer zelo uspešnega koriščenja sredstev v okviru načrta za okrevanje in odpornost. "Dogodki, kot je ta, potrjujejo, da se rezultati evropskega financiranja kažejo v konkretnih projektih z visoko dodano vrednostjo," je dejala.

Takšne rezultate bi po besedah generalnega direktorja direktorata za znanost in inovacije na ministrstvu za izobraževanje, znanost in mladino Tomaža Boha težko dosegli brez sodelovanja toliko deležnikov na taki ravni. Posebej je izpostavil pomen izkušenj iz pilotnih razpisov za prihodnje projekte.

Da je pot do izdelka, pripravljenega za trg, pogosto dolga in zahtevna, je izpostavila tudi namestnica direktorice javne agencije Spirit Slovenija Nataša Kos. "Koncept nam lahko pove, da nekaj deluje, prototip pa je prvi stik z realnostjo," je dejala. Takrat po njenih besedah potrebuje podporo na več ravneh, ki jo bo še naprej zagotavljala tudi agencija Spirit.